

Valdžios galvasopė - medi

Lietuvos medikų bendruomenę neseniai pasiekė žinia, kad Vyriausybė pritarė sveikatos apsaugos ministro Aurelijaus Verygos pateiktam planui, kaip pertvarkyti Sveikatos apsaugos ministerijos (SAM) pavaldžias įstaigas, ir **pavedė ministerijai likviduoti Lietuvos medicinos biblioteką (LMB).**

• **Turtas:** Lietuvos medicinos bibliotekos direktori S. Kocienė skaudžiausia, kad, likvidavus biblioteką, gali būti sunaikinti istoriniai fondai, kaupti ne vieną dešimtmetį.

Aida Valinskienė
a.valinskienė@viena.lt

Sutikimo iš pranešimo

„Vilniaus diena“ ką tik rašė, kad Vytauto Didžiojo universitetui Vyriausybės sprendimu atitekusiose Lietuvos edukologijos universiteto (LEU) antruosiuose rūmuose knygoms neatsirado vietos, tad ilgas dešimtmečius kaupta LEU biblioteka naikinama. Ši nuo reorganizacijų nukentėjusi biblioteka – ne pirmą ir ne paskutinę. Paažiškėjo, kad panašūs likimas laukia ir dešimtmečius kauptą LMB fondą.

LMB – viena iš kelių likusių valstybinės reikšmės bibliotekų, kuri 2019 m. minės savo 75 metų jubiliejų. Ją nuspręsta likviduoti, nes, SAM manymu, „nėra tikslinga turėti žinybinę biblioteką, jei jos vykdomas informacinės paslaugos su turimais resursais taip pat gali vykdyti kitos kompleksinės bibliotekos“.

Kaip „Vilniaus diena“ teigė LMB direktorė Salvinija Kocienė, jokie SAM planai naikinti biblioteką nei su LMB vadovais, nei su darbuotojais nebuvo derinti, valdininkai nesiteikė apie savo planus bibliotekos kolektyvo net informuoti.

„Vasaros pabaigoje mane pasikvietė mus kuruojantis viceministras Algirdas Šešelgis ir papasakojo, kad vyks SAM pavaldžių įstaigų restruktūrizacija, kai kurios įstaigos bus jungiamos ar likviduojamos, bet apie tai, kad bus likviduojama mūsų biblioteka, tikrai nebuvo kalbama, – pasakojo bibliotekos vadovė. – Vėliau SAM surengė pas mus neeilinį auditą. Audito išvados buvo palankiai įvertinta mūsų veikla, pa-

brėžti išskirtinumą, pažymėta, kad reikia tą veiklą toliau vykdyti. Ir nos audito sprendimas mums buvo palankus, visiškai netikėtai iš ministerijos lapkritį išplatinto informacinio pranešimo sužinojome, kad mūsų biblioteką nuspręsta likviduoti.“

Jau po to LMB atstovai buvo pakviesti į posėdį, kuriame dalyvavo neseniai SAM dirbanti ministro patarėja Rasa Kiudytė. Ji, kaip iš pokalbio suprato S. Kocienė, nebuvo susipažinusi nei su LMB funkcijomis, nei su bibliotekos fondu

struktūra, nes kalbėjo apie gražinės literatūros fondą, kurios LMB niekada net nekomplektavo – 75 metus kryptingai komplektuotas tik medicinos literatūros fondas. R. Kiudytė kalbėjo apie tai, kad bibliotekos fondus galima išdalyti, funkcijas deleguoti kitoms bibliotekoms, bet jokių konkrečių planų ir kaip viskas vyks, SAM kol kas neturi.

„Ministro A. Verygos įsakymu, kiek žinau, buvo sukurta tarpinstitucinė komisija, kuri nagrinėjo, kokius teisės aktus

reikėtų pakoreguoti, kad biblioteką galima būtų likviduoti, ir keistai greitai Seime atsidarė SAM teikimas pakeisti Bibliotekų įstatymą, kuriame mes esame įrašyti kaip valstybinės reikšmės biblioteka – išbraukti mus iš to sąrašo. Mat kol LMB turi valstybinės reikšmės bibliotekos statusą, ją nėra taip paprasta likviduoti. Tas sprendimo projektas net nederintas su Kultūros ministerija, kuri yra Lietuvos bibliotekų politikos formuotoja“, – sakė S. Kocienė.

Reikalingas pastatas

LMB direktorės teigimu, yra dar kita galima priežastis taip skubotai likviduoti biblioteką – pastatas Vilniaus centre, Kaštonų gatvėje, kuriame ji įsikūrusi, visa laiką domno įvairias kitas įstaigas, daug kas į jį norėjo persikelti. S. Kocienės žiniomis, pastaruoju metu didelę viltį puoselėja Lietuvos nacionalinis muziejus, priklausantis Kultūros ministerijai – čia norima įsteigti Antano Gudaičio galeriją.

• **Parimtai:** visai gali būti, kad Lietuvos medicinos biblioteką norima likviduoti dėl to, kad kažkam reikalingas sostinės centre esantis pastatas.

cinios biblioteka sostinėje

„Laikas nuo laiko mes vis gamame naujus kultūros ar Sveikatos apsaugos ministerijų, kad jau yra projektas, kaip čia įkurti A.Gudaičio galeriją. Kitaip sakant, reikalingas mūsų pastatas“, – paaiškino LMB vadovė.

Anot jos, skaudžiausia dėl bibliotekos dirbančių žmonių – specialistų, kurių įdarbis miškininkas ir kuriems teko ne kelias valandas ir ne kelias savaites mokytis, kad galėtų čia dirbti – medicinos bibliotekos specialistus ne taip paprasta ir ne taip greitai galima paruošti. Kad galėtų dirbti su specializuota informacija, jie turi susipažinti su medicinos terminologija, įvairioms medicinos sritims. Bibliotekoje rengiami mokymai – medicinos informacijos vartotojai apmokomi, kaip susirasti patikimiausią, įrodymais pagrįstą informaciją duomenų bazėse.

„Ministerija niškina, kad darbuotojais bus pasirūpinta, bet liksime, kaip jais pasirūpinama, kai likviduojama įstaiga. Labai iškalbingas pavyzdys – Pedagoginio universiteto likvidavimas. Kiek teko girdėti, apie 150 darbuotojų liko gatvėje. Tiesa, pas mus darbuotojų mažiau – tik 41. Bet tai žmonės, kuriems reikia gyventi“, – pažymėjo S.Kocienė.

Žala – visoms
LMB vadovė skaudu ir dėl to, kad nežinia, koks bus ilgas mes sukaupto bibliotekos archyvo likimas. Medicina, pasak S.Kocienės, – viena iš greičiausiai tobulėjančių mokslo sričių, todėl medicinos visą gyvenimą būtina gilinti profesines žinias. LMB teikia brangiausią XXI amžiaus pre-

kę – informaciją. Ši specializuota biblioteka yra vienintelė įstaiga Lietuvoje, besirūpinanti medicinos istorijos paveldo išsaugojimu, medikų darbų bibliografijų sudarymu, jų bendravimo su visuomene pristatymu bibliotekoje, įvairiuose Lietuvos kampečiuose bei virtualioje erdvėje.

Salvinija Kocienė:

Toks neprofesionalus požiūris į Lietuvos medicinos bibliotekos veiklą padarys nepataisomą žalą visai šalies sveikatos apsaugos sistemai, kultūrai, mokslui.

Bibliotekos elektroniniame kataloge atspindi šimtametė Lietuvos ir šieivijos gydytojų veiklos istorija, publikacijos, bibliografiniai įrašai. Dar tarybiniais laikais Lietuvos gydytojams praktikiams ir mokslininkams LMB veikla atvėrė galimybę naudotis pasaulinio lygio informacijos resursais, tokiais kaip Amerikos nacionalinės medicinos bibliotekos rengiama bibliografinė rodyklė Index Medicus, Mokslo instituto leidžiama serija Current Contents, Clinical Medicine bei kitais svarbiais medicinos informaciniais šaltiniais. Lietuvos gydytojai, slaugytojai, medicinos ir kitų specialybių studentai, pacientai bei visuomenė jau ilgus dešimtmečius naudojosi ir naudojami LMB sukaupta informacija.

LMB atlieka ne tik spausdintų knygų išdavimą, bet ir konkrečios bei susistemintos informacijos pateikimo elektroniniu paštu ar tiesiogiai prisijungiant prie duomenų bazių ar elektroninio katalogo funkcijas. LMB prenueruojamos duomenų bazės yra pasiekiamos iš asmeninio vartotojo kompiuterio, naujaisiu informacija teikiama visų pagrindinių ligoninių, poliklinikų ir medicinos centrų gydytojams, pacientams ir pacientų asociacijoms, studentams, net ir pavieniams asmenims. LMB yra vienintelė iš Lietuvos bibliotekų, pasirašiusių sutartį su Jungtinių Amerikos Valstijų Nacionaline medicinos biblioteka dėl tarptautinio tarpbibliotekinio abonemento DOCLINE naudojimo, pagal kurį Lietuvos medikams yra pigiau nuperkami naujausi pūnateksčiai medicininiai straipsniai.

Dabarties ir būsimiems mokslui, medicinos istorikams ypač svarbus 5 tūkst. vienetų Lietuvos ir pasaulio senosios medicinos mokslinės literatūros fondas, apimantis laikotarpį nuo Renesanso epochos

iki XX a. pradžios. LMB senąjį fondą sudaro unikaliuos enciklopedijos, žinymai, žodynai, atlasai, vadovėliai, publikuoti lotynų, lenkų, prancūzų bei rusų kalbomis. Čia taip pat yra sukaupias išskirtinis XVII a. – XIX a. pradžios daktaro disertacijų fondas. LMB darbuotojų per daugybę metų surinkti ir archyvuojami senieji spaudiniai, rankraščiai, ikonografinė medžiaga, periodinė spauda ir kiti šaltiniai buvo išsaugoti anų laikų apsišvietusios visuomenės, atlaikė Abiejų Tautų Respublikos žlugimą, karus, sukilimus, epidemijas ir Vilniaus universiteto uždarymą, ir carinės Rusijos imperijos, o vėliau ir Sovietų Sąjungos taikomas represijas, pasiekė mūsų laikus, tapdami mokslo istorijos lobynu šių laikų mokslininkams bei visiems, besidomintiems medicinos istorija.

S.Kocienė neramu, kad tas istorinis aspektas dabar užmiršamas. Jeigu LMB bus likviduota, o funkcijos išskirtytos kitoms bibliotekoms, specializuotos informacijos atgaitės kartoms niekas nebeuaps, o specializuotų archyvų gali niekas ir nepaimti. Tai rodo praktika – kai pernai valstybinės reikšmės Technikos biblioteką prijungė prie Karo akademijos bibliotekėles, kaip pasakojo bibliotekininkai, dalį fondų pasiėmė Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, o labai didelę dalį turėjo nurašyti į makulatūrą.

„Man bailsu net pagalvoti, kad mūsų tas fondas bus išmėtytas, sunaikintas. Rašėme apie tai SAM, Seimo Sveikatos apsaugos, Kultūros komitetui – visi puikiai žino situaciją, tačiau aiškina, kad yra Vyriausybės programa, pagal kurią reikia mažinti pavaldžių įstaigų skaičių, todėl tas procesas vyks, kad ir ką mes kalbėtume, – nuogastauja S.Kocienė. – Toks neprofesionalus požiūris į LMB veiklą ir siekimas biblioteką likviduoti padarys nepataisomą žalą visai šalies sveikatos apsaugos sistemai, nukentės ne tik medikų bendruomenė, bet ir šalies kultūra, mokslas. Specializuoti biomedicinos dokumentų fondai bus sunaikinti arba išblaškyti po kitas įstaigas, kuriose jau bus nebeįmanoma vykdyti specializuotos medicinos bibliotekos funkcijų.“

Turi pritariti Seimas

Sveikatos apsaugos ministerijos Spaudos tarnybos patarėja, laikinai atliekanti vedėjo funkcijas, Alina Žilinaite „Vilniaus diena“ informavo, kad Ministrų kabinetas pritarė SAM pavaldžių įstaigų pertvarkai, tačiau taip pat reikia, kad tam pritarų ir Seimas. Jeigu Seimas pritaręs, planuojama, kad po pertvarkos iš 19 SAM pavaldžių įstaigų liks 12. SAM pavaldžių įstaigų pertvarką planuojama įgyvendinti iki 2020 m.

sausio 1 d. Iš viso pertvarkos metu planuojama likviduoti 2 SAM pavaldžias įstaigas, o viena iš jų – Lietuvos medicinos biblioteka. Tai padarius būtų sutaupyta apie 300 tūkst. eurų per metus.

„Lietuvos medicinos biblioteką planuojama likviduoti, nes nėra tikslinga turėti vieną žinybinę biblioteką, jei jos vykdomas informacinės paslaugos su turimais resursais taip pat gali vykdyti kitos kompleksinės bibliotekos, – teigė A.Žilinaite. – Bibliotekos teikiamos paslaugos nepriklauso SAM funkcijoms. Kitos ministerijos jau seniai atsisakė šių įstaigų ir jų funkcijas perleido kitoms įstaigoms.“

Pasak ministerijos atstovės, niekas neabejoja, kad per ilgą laiką bibliotekoje buvo sukaupti turtiniai, istoriniai ir kultūriniai reikšmingi fondai, kurių tikrai nėra planuojama atsisakyti – jie bus perleisti kitoms bibliotekoms, taip pagerinant prieinamumą prie reikšmingų fondų tiek medikams, tiek plačiajai vi-

suomenei. Su bibliotekos vadovybe jau buvo diskutuota apie turimus knygų fondus ir galimybės šiuos fondus perduoti valdyti kitai įstaigai, susijusiai su bibliotekų veikla, sukuriant modernų ir dinamišką fonde esančios informacijos prieinamumą sveikatos priežiūros specialistams ir kitiems medicinos literatūros skaitytojams.

Koks likimas laukia LMB bibliotekos darbuotojų, jeigu biblioteka bus likviduota, kol kas nežinia.

Anot A.Žilinaitės, tik Seimui pritarus SAM pavaldžių įstaigų pertvarkai bus toliau planuojama, kaip pasiskirstyti žmogėkiausius išteklius.

„Be jokios abejonės, nebus atsisakoma visų kvalifikuotųjų darbuotojų – jiems bus siūlomos darbo vietos kitose įstaigose. Tada taip pat bus sprendžiamas ir klausimas, kaip racionaliai panaudoti bibliotekos patalpas“, – tikino ministerijos atstovė.

kuriam jį įsikūrusi.

Ilkuzo Bazaraitis/ruf

Šlaures naktis, pusė penkių

ANDRIUS MAMONTOVAS

su orkestru

Dirigentas Mikalojus Prilepinas

Siemens Arena
2019.03.07

TIKETA